

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSEG'
ENGEDELMÉVEL.

XXXXXXXXXX

Nro 48.

Költ Bétsben, Karátson Havának (Décembernek)
 15-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Rastadtból Gróf *Latour* és Gróf *Mer-
 veldt* vissza-tértek Mannheimba; a' honnét
 Déc. 4-dikénn, mint közönséges hírt, úgy
 írták, hogy nagy változások fognának len-
 ni a' Ts. K. Sereg' fekvésébenn.

Bonaparte Generálisnak *Rastadtból*
 Párisba Dec. 2-dik napján lett el indulását
 bizonyítják a' Német-Birodalmi Újságok is:
 de ígérk egynehány napok múlva lejendő
 vissza-indulását. Nagy emberséggel fogad-

B b b

ta *Bonaparte* — ezen Tudósítások szerént — a' látogatására mentt Német-Birodalmi Követeket. Mind egyiknek eleibe ment a' külső szoba' ajtajáig. Ts. K. Minister Gróf *Lehrbach*nak; nem különben a' Moguntziai Követnek Báró *Aibin*nak; úgy a' Bádeni Márkgráf' Ministerének B. *Edelsheim*nak is vizsgálta adta személy szerént a' látogatást. A' több Követeknél Adjutánsai által mentette magát, hogy sok foglalatosságai miatt nem látogathatta vizsgálta Öket maga személyjében. Növ. 30 dikánn nagy táblát adott, melynél sokat beszéllgetett Gróf *Latour*ral; és *Lehrbach* Gróffal.

Minthogy *Sieyes*, oly Személyt játszik a' Frantzia Revolúzióbann: hogy *Robespierre* is tsak Annak barátsága által tehetett szert a' Mindenhatóságra; és azon barátságának el vesztésével mindjart meg-bukott: méltán Kérdésbe jöhet:

Ha valyon Bonaparte, Barátja e' Sieyesnek? Hogy vólt az igaz. Mint vagyunk most egymással? meg nem határozzuk, hanem mint Historikusok, tsak annyit terjesztünk az okos Olvasó' eleibe; hogy különböző értelmet nyilatkoztattak egymásétól közönségesenn. *Bonaparte* t. i. egy hofszas Írást intézett Növ. 11-dikén a' *Liguriai* (*Genuai*) Respublikához, mely ki-nyomtatott Genuában, 's a' Bétsi Udvári Újságban is. Ezen Írásban *Bonaparte*

ze így szól a' Nemeseokről: „Szörnyű igazságtalanság volna minden Nemesekeket ki-
rekeszteni a' közönséges hivatalokból. Ily
tselekedet által éppen azt tennétek Ti Ő
velek, a' mit Ők tselekedtek Ti vele-
tek: mindazáltal Azokra a' Nemesekre,
kik az előbbeni Státus' Kollégiomaibann
váltak, kik minden hatalmat magoknak
tulajdonítottak, csak hogy a' Népet mind
inkább inkább szoríthassák, és még az
Aristokratziának is kárával, Oligarchiát
állíthassanak fel, nem lehet többé kö-
zönséges hivatalokat bízni. Meg-engedi
ezt az Igázság, és a' Politika parantsol-
ja: de mind a' kettő, regulául szabja elő-
tökbe, hogy nem kell meg fosztani a' Pol-
gári jusból oly sok Polgárokat, kik hasz-
nosok a' Házának.“ — — *Sieyes*, egész-
fzen ellenkező módon ítélt a' Frantzia Ne-
mességről; 's nem is nyugodt addig, míg
ki nem vetkeztette azt a' Polgári jusból.
Előbb még többet akart *Sieyes*, azt t. i.
hogy minden néhai Nemesekeket ki írtson
a' Fr. földről: de mivel látta, hogy ezen
szándéknak sürgetése által még a' leg-tü-
zessebb Republikánusok közül is Sokakat
fel-lázasztott maga ellen: el állott előbbi
fel-tételeitől, és csak annyit kezdett kíván-
ni, hogy a' néhai Nemeseke úgy tartassa-
nak a' Fr. földön mint Idegenek, és úgy
téhessenek szert idővel a' Frantzia polgá-

B b b 2

ri jusra mint Ezek. Nem kevés kedvetlenséget okozott a' Publikumban még ez a' kívánsága is *Sieyes*nek: ugyan tsak helybe-hagyatta azt. Ő még is a' Törvényhozó-Gyűlésnek Ifjabbik Tanáttsa által. Az öregebbik Tanátsban tovább dült el e' dolog: de tsak ugyan ott is el dült végre, minekutánna sokaig ürgette forgatta volna azt egy Kommiszió; melynek nevében úgy okoskodott a' Gyűlés előtt *Creuze-Latouche*, mintha *Sieyes* beszéllett volna. Beszédének fundamentomául azt vette fel, hogy mivel a' Nemesek sokat vesztek a' Revolútzio által: nem lehetnek annak és az az által fel-allíttatott Igazgatás' formájának Baráti; innen azt a' következtést tinalta, hogy meg nem szenvedhetnek tehát a' Republikánusok oly idegen részeket magok között, a' Konstitútzio' veszedelme nélkül. De nem lehet — *így folytatá továbbá Beszédét* — minden Nemesről külön külön ítéletet hozni; nem tsak azért, hogy ez igen hosszú munka lenne; hanem azért is, hogy gyakran nem lehet törvényesen meg-mutatni a' Nemesekről, hogy Ők nintsenek meg-elégedve a' dolgoknak új folyamatjával; jóllehet annál nints bizonyosabb. Ha a' fel tett Rendelés büntetés volna: úgy meg kellene azt vetni; de nem egyéb, hanem a' körülállásokra való szabása egy-constitútzionális Tzikkely-

nek. A' Konstitúció mondja' t. i. hogy csak Azokat lehet Polgároknak esmérni, kiknek gondolkodássokból ítélvén, természet szerént lehet gondolni felőlök, hogy Ők hajlandósággal viseltetnek a' társasági Igazgatáshoz: következésképpen nem lehet Polgároknak tartani Azokat, kiktől természet szerént fel lehet tenni, hogy ellenkező módonn értenek 's érzenek. E' szerént, az Ifjabbik Tanács' Végzése, meg-egygyez a' Konstitúció' kívánságával és természetével, az Igazsággal, és a' Közöséges-Társaság' hasznával: minekokaért helybe kell azt hagyni. A' midőn Ti megkülönböztetitek Azokat, kik a' magok szabad tselekedeteik által hajlandóságokat nyilatkoztatták a' Respublikához, így fogtok szólni a' néhai Nemesek között némelyekhez: Hasonlókká tettétek hozzánk magatokat; saját hasznatokra való nem-nézésetek és buzgóságtok által gyűlölségcsékké tettétek magatokat köz-ellenségeink előtt: most már illő, hogy a' társasági Szövetségnek hasznajbann is részesüljetekek velünk egygyütt. — Másoknak Ő közölök ezt mondhatjátok: A' sok veszedelem, a' melynek ki-vagyunk tétetve, és a' reánk bízattatott nagy jó meg nem engedi nekünk, hogy ennek óltalmazását közöljük veletek. A' ti hasznatok és szokásitok, természet szerént ellenkeznek a' mi új Igaz-

gatásunk formájával; a' ti előbbeni állapototok, a' ti hajdani privilegiomaitok, oly környülállásokba helyheztetnek Titeket, a' melyeket már előre el látott a' Konstitútzió. Nem elég, hogy csak a' Tartományhoz nyilatkoztassátok vonzó-dástokat; hanem tartoztok annak is bizony-ságait adni, hogy Ti a' Nép' akarátja által fel-állítottatott Igazgatást szerezitek. Bír-jatok békével minden természeti jussaito-
kat; éljetez tsendes égben; senki sem fog meg háborítani Benneteket: de ha, a' Nép-nek egy részét akarjátok tenni: tegyetek szóval vallást magatokról: mondjátok le azon állapotról, mely egyáltalában ellen-kezik a' mi igazgatásunkkal, adjatok bizonyos jeleket, nem különben mint az Ide-genek, kik, egy részt akarják tenni a' mi Familiánknak, hogy ez eránt szíves in-dulat származott bennetektől.

*A' Ts. K. Felség és a' Fr. Respubli-
ka Követei között Oct. 17-dikénn Udine
mellett Campoformidóban meg-állítottatott;
annakutánna Bétsben a' Ts. Kir. Felség,
Párisban pedig a' Direktórium és a' Tör-
vényhozó - Gyűlésnek két Tanátstjai által
meg-erössítettett (rátifikáltatott); végre a'
rátifikálás után Rastadtbann Dec. 1-ső
napján, Gróf Kobenzel és Bonaparte Ge-
nerális által, eredeti Írásokban, költsönös-
sen egymástól által-vétetett Békesség-kö-
zésnek valóságos értelme így következik:*

Ö Felsége a' Római Tsáfszár, Magyar 's Tsch-Országok' Királya, és a' Fr. Respublika, kívánván meg-erössíteni a' Békességet, melynek fundamentoma azonn Elöljáró-tzikkelyek által vettetett meg, a' melyek, Stájer-Országnak Leoben mellett fekvő *Eckenwald* Várában 1797-dik esztendő' Áprilissének 18-dik napján (az egy és meg-oszolhatatlan Fr. Respublika' 5-dik Esztendeje Germinál Hónapjának 29-dikénn) meg-állítottak, 's név-alóírássokkal meg-erössítették: Plenipotentziariusaikká nevezték, úgymint:

Ö Felsége a' Tsáfszár és Király:
 Don Martius *Matrilli*, Nemes Nápolyi Patricius, Márkéze *Galló* Urat, Januárius Királyi Rendje' Vitézzét, Ö Felségének a' két Szicziliák' Királyának Kamarássát, és a' Bétsi Udvarnál rendkívülvaló Követjét; Róm. Sz. Birodalombéli Gróf *Cobenzel* Lajos Urat, Sz. István Rendjének Nagy-Keresztes Vitézzét, a' nevezett Ts. K. Apostoli Felség' Belső-Tanátsossát, és a' minden Ruszszusok' Fels. Tsáfszárjánál rendkívülvaló Követjét. Gróf *Merzeldt* Maximiliánt, a' Német Rendnek 's Mária Theresia' katonai Rendjének Vitézzé, a' nevezett Tsáfsz. Kir. Felség' Kamarássát 's Lovas-Generálissát; és Báró *Degelmann* Ignác Urat, a' nevezett Felségnek a' Helvétziai Közöséges-Társaságnál plenipotentziázott Ministerét.

És a' Frantzia Respublika:

Bonapartét, az Olasz-Országban lévő Fr. Sereg' Fő-Vezérét.

Kik, minekutánna mind két részről által adták egymásnak a' magok Békesseg-Követségjeokről szöllő Bizonyság-Leveleket, következendő Tzikkelyekbenn állapodtak meg:

1.) Ezentúl és örökre, erőss és felbonthatatlan Békesseg foglenni, O Felsege a' Római Tsászár, Magyar 's Tseh-Országok' Királya, ennek örökösei 's Követői; és a' Fr. Respublika között. Az Egygyező Felek, igyekezni fognak a' legnagyobb gondossággal, magok és Státusaik között tökéletes egyességet tartani fenn, és meg nem engedik hogy vagy egy vagy más részről, vizenn vagy szárazonn, akár-mely okból és akármely szín alatt, valamely ellenségeskedések követődjének el; minden el fog szorgalmatossan távoztatódni, a' mi meg háboríthatná jövendőre, a' fzerentsésenn helyre-állított egygyességet. Azokhoz, kik az Egygyező Felek közzül egygyiknek vagy másiknak kárt akarnának okozni, egyik Fél se' lesz szegedellemmel 's óltalommal, se' maga sem Más által.

2.) Mihelyest az Egygyező Felek, által vejéndik költsönösenn egymástól a' jelenlévő Kötés' ratifikátzióját (meg-erősítést);

azonnal fel-fognak szabadítani a' le-tartóztatás alól minden jószágokat, jusokat, és jövedelmeket, melyek, vagy egyikőjöknek vagy másikjoknak földjén, 's az azzal egyesített Tartományokban, akár ott lakó magános Személyeknek, akár ottani Közönséges Fundátzióknak tulajdonai. Kötelezik magokat, hogy eleget tessenek minden fundusokra nézve, melyeket az említett magános Személyektől 's Közönséges fundátzióktól vettek fel, 's még adósok velek, és hogy minden summákat meg-fizetnek vagy visszafizadnak, melyek, előbbeni törvényes Kötések szerént, vagy egyiket vagy másikat illetik Ő közzülök. Ez a' Tzikkely, köz a' Cisalpina Respublikával is.

3.) Ő Felsége a' Tsászár, Magyar 's Tseh Országok' Királya által engedi mind maga mind Successorai' képeben, a' Fr. Respublikának minden jussait, melyekkel bírt az Aufztriai Alföld nevezet alatt esmeretes Belgiomi Tartományokra nézve. Ezen Tartományokat tökéletes Felsőséggel örökre a' Fr. Respublika fogja birni, 's egész tulajdonosi jussal, az ezzel egybekötöttett fekvő jószágokkal egyetemben.

4.) A' Fr. Respublikára esnek minden adósságok, melyekbe, a' felyebb való Tzikkelyben meg-nevezett Tartományok, fozkott formálitásokkal köttettek le. Azoknak laistromát mihelyt lehetséges lesz, és

még a' Ratifikátzióknak által tserélése előtt, által fogják a' Fels. Tsáfzár, Magyar 's Tseh-Országok' Királya' Plenipotentziáriussai adni a' Fr. Közönséges-Társaság' Plenipotentziáriusának: hogy a' Ratifikátziók költsönös által-vétele' alkalmatosságával, mind a' két Hatalmasságok' Plenipotentziáriusi, a' világosító, vagy Tóldalék-tzikelyei eránt ezen Kötésnek meg-egyezhesenek egymással, 's alájok írassák azoknak magokat.

5.) Ő Felsége a' Tsáfzár, Magyar és Tseh-Országok' Királya meg-egyez benne, hogy a' Fr. Respublika bírja egész Fejedelmi jussal Velentzének néhai Napkeleti-Szigeteit *Corfut* (*Corcyrát*); *Zantet* (*Zacynthus-t*); *Cephaloniát*; *S. Maurát*; *Cerigot*; és az ezektől függő más Szigeteket, úgymint: *Butrintot*, *Lartat*, *Vonizzát*, 's általjábann minden Kereskedő-helyeket, melyeket a' Velentzeiek bírtak ennekelötte Albániában, melyek a' Lodrinói tenger-kebelén alól fekszenek.

6.) A' Fr. Respublika meg-egyez benne, hogy Ő Ts. K. Felsége, egész Felső-séggel 's telyes Tulajdonosi-jussal bírja, az alább nevezett Tartományokat, úgymint: *Isztriát*; *Dalmátziát*; az *Ádriai* tengerenn fekvő 's ez előtt Velentzéhez tartozott Szigeteket, a' *Cattaroi* tenger-kebelt; *Velentze' Városát*; a' *Lagunákat*; 's azon, *Tarto-*

mánvokat, melyek, az Ádriai tenger, és egy línea között fekszenek, mely, Tirolisból jöven ki, Gardola előtt megy el a' patak' folytában, 's a' Garda-tót által hasítja (rézsút) Lacisaig, onnét továbbá egy katonai (egyenes) vonást formál San Giacomoig; mely mind a' két Félnek hasonló hasznára van, és a' melyet még a' Ratifikációknak által-tserélese előtt tartoznak a' mind két részről ki-nevezett Ingenieur-ek ki-jelelni. A' határ-línea annakutánna által vágja San-Giacomonál ez Athesist (melynek olaszúl *Adige*; németül *Etsch* a' neve) és ezenn folyó-víznek bal partján megy az úgy nevezett Fejér tsatornának ezen vízzel való egyesüléséig. Ott a' línea, magába foglalja Porto-Legnagonak is egy részét, oly Fél-Kerülettel egyetemben, melynek a' közepén által vontt egyenes línea, 3 ezer ölnyi. A' Fejér tsatorna' bal partjától a' *Tartaro* vize' bal partján, a' *la Polisella* nevezetű Tsatornának is bal partján halad tovább a' línea, az említett Tsatornának a' Pádus (Po) vizébe való szakadásáig, és végre a' nagy Pádus bal-partján a' tengerig,

7.) Ő Fge a' Tsászárs, Magyar 's Tseh Országok' Királya, maga, Successorai, 's Osztályossai képeben, a' Cisalpina Respublika' hasznára ígéri, hogy a' had előtt bírtt olyatén Tartományaihoz, melyek most

egy részét teszik azen Respublikának, soha jussát nem tartja, 's meg-egyezz benne, hogy a' nevezett Respublika, egész Felsőséggel, és telyes Tulajdonosi jussal bírja, minden fekvő jószágokkal egyetemben, melyeknek bírása ezenn jussal egybe vagyon kapcsoltatva.

8.) Ő Felsége a' Tsászfár, Magyar 's Tseh-Országok' Királya, meg-esméri a' Cisalpina Respublikát, senkitől Mástól nem függő Hatalmasságnak. Ez a' Respublika magában foglalja: Néhai Ausztriai-Lombárdiát; Bergamo; Brescia; és Crema vidékeit; Mántua Városát és Várát; a' Mántuai vidéket; Peschierát; egy részét a' hajdan Velentzei Tartományoknak, melyek, Napnyúgot és Dél felől esnek annak a' Határ-líneának, mely a' Tsászfár Ő Felsége Olasz Birtokaira nézve a' 6-dik Tzikkelyben szabódott ki; a' Modenai földet; Massa és Carrara Hertzegséget; 's a' Bonóniai, Ferrárai és Rómániai 3 Követségeket. *(Ezekhez járúlt azolta Veltlin Tartomány, mely annakelőtte, Graubünden nevű Helvétziai Kántonhoz tartozott. A' Szárdinai Királytól, és a' Pármai Hertzegtől is szeretne el tsipkedni ezen új Respublika némely határos Birtokokat. Romába, oly Jelentést küldött Nov. 15-dikén: hogy ha nyóltz napok alatt meg nem esméri a' Római Udvar a' Cisalpina Respublikát;*

Hadizenet gyanánt fogja Ez venni a' meg nem esmerésnek továbbra való el halasztását; a' minthogy küldött is Romániába azonnal egy Sereg osztályt.)

9.) Az ezen Szövetségnél fogva, által engedett, nyertt, vagy tseréltt minden Tartományokban, minden Lakosoknak 's Tuljadososoknak fekvő vagy ingó-bingó jószágokat 's jövedelmeiket, melyek, a' Tsászf. Felség és a' Fr. Respublika között támadott had miatt le-tartóztatódtak, fel-szabadítottanak, és senkit közzülök, akár Személyjére, akár Vagyójára nézve nem lehet háborgatni. Azok, a' kik nem akarnak tovább ezen Tartományokban lakni: nyilatkoztassák ki ezen szándékjokat a' meg-erössített Békesség-kötésnek publikálása[után 3 Hónappal. 3 ezrendő hagyatik nékiek, hogy azon idő szakasz közben el adhassák, vagy akármely más rendelést tehessenek, fekvő és ingó bingó józágaikról.

10.) A' jelenlévő Kötésnél fogva által-engedett, nyertt, vagy tseréltt Tartományokkal együtt járnak az adósságok is; melyekbe le vagynak kötve fundusul, azoknak földjeik.

11.) A' F. Tsászárs, Magyar és Tsch-Országok' Királya, és a' Cisalpina Respublika birtokai között határt formálandó Folyó vizeknek 's Tsatornáknak részeinn' szabad hajókázás fog lenni; úgy hogy egy-

gyik Hatalmasság se kívánhat azért; vá-
mot a' másiktól, és hadi módra fel-ké-
szültt hajót se tarthat azokonn. Ez mind-
azáltal ki nem rekeszti a' Porto - Legnagoi
Vár őltalmára szükséges készületeket.

12.) Minden eladás, és minden által-
ajánlás, minden kötés; melyet a' Néhai
Velentzei Tartományoknak Városai, Kör-
mányzékei, vagy Polgári és ideig elő ál-
lított Elöljárói tsináltak a' Német és Fr. Se-
regeknek tartása végett; meg fog maradni
maga erejében; és foganatossnak tartatik
azon napig, melyen e' jelenvaló Békesség-
kötés subscribáltatik.

13.) Az ezen Kötésnél fogva által en-
gedett vagy tseréltt Tartományokhoz tar-
tozó Diplomaticus Levelek és Archivu-
mok, a' Ratifikátziók által-vételének nap-
jától számlálendő 3 Hónapok alatt; által
fognak adattatni azonn Hatalmasságnak;
mely, azoknak birtókába jutott. A' mely
Váraknak, Városoknak, és Tartományok-
nak Tulajdonosaikká lesznek ezen Kötés
által az Egyező Hatalmasságok; azoknak
Plánumaik és Mappáik is híven által fog-
nak nékiek szolgáltatni. Vilzsza-adód-
nak azonn katonai Írások és Laistromok
is, melyek a' mostani hadban vétettek el
a' két Fél Seregeibéli Stabális Tisztoktól.

14.) Mind a' két Egyező Feleknek e-
gyenlő, vagy ódasok lévén, elhárítani mind

ázt, valami az ő közöttök oly szereztséssén helyre állított szép egyességnek karára szolgálhatna; szentül kötelezik magokat, hogy minden erejekkel költsönössen rajta lesznek az ő Statusaikbeli belső tsendességnek fenn-tartásánn.

15.) A' Kereskedés éránt, haladék nélkül egy oly Kötes fog meg-állíttatni, mely az Egyenességgel meg-egyez, és Ő Felségét a' Tsá zart, Magyar 's Tseh-Örszágok' Királyát, és a' Fr. Respublikát, éppen azoknak a' háznoknak teszi bátor-ságos részesévé, melyeknek részesei mind kettőjök' Státusaikban, az ő nálók leg-na-gyobb kedvességben lévő Nemzetek. Azon közben, míg e' lenne, oly karba fog vissz-áallani mind két részről a' Kereskedés, melyben vólt a' had előtt.

(Már a' Fr. földről sok Levelek is ér-keztek a' Ts. K. birtokokba, portékák éránt, nevezetessen Tseh-Örszágba, az Üveg-hutá-sókhoz).

16.) Az Austriai és Fr. Seregek által el foglaltt Tartományoknak Lakosai köz-zül senki se' háborgattatik, 's üldözterhe-tik, a' két Hatalmasságok hadfolytatása közben nyilatkoztatott politika vélekedéseit, vagy polgári, katonai, vagy kereskei-dői tselekedeteiért.

(A' többi a' jövő postán.)

Béts.

*Károly Fő-Hertzeg Tseh-Ország*nak Polgári és Katonai Kormányozójává nevezetett Ő Felségétől.

A' Bétsi Magistrátus tegnapelőtt számos Deputátzió által közönte meg Ő Felségeknek az óhajtott Békességnek helyreállítását. F. Urunknak egy aranyos parán nyújtották be a' Köszönő-Írást; F. Afzonzunknak pedig ezüstösön. Ezen tzeremóniá után gazdag ebédet ettek a' Deputátusok a' *Hattyú* nevű Vendég-fogadónál.

Nagyváradon, Arádon, Temesváron is nagy örvendezéssel és tisztelettel fogadtatott Ő Kir. Fő-Hertzege.

* * * * *

Egy derék Hazafi, úgy ajánlja általunk, mint tudománnyal telyes és gyönyörködtető Munkát T. T. Professor *Szvoren*yi Úrnak azon Munkáját, melynek *Historiae Ecclesiasticae Regni Ungariae Amoenitates* tízím alatt hat tsomói jöttek ki 1795 dik és 1796 dik esztendőben Györött Könyvnyomtató *Streibig* Úrnál.